

El president del Txad, Idriss Déby, visita els nens que l'ONG francesa l'Arche de Zoé volia treure del país, en un orfanat d'Abéché, el 26 d'octubre.

Els falsos orfes del Txad i les forces de l'ONU

La situació geogràfica del Txad ha esdevingut estratègica per a resoldre el conflicte del Darfur, al Sudan, i és previst que s'hi desplegui una força multinacional aquest mes.

El conflicte de l'Arche de Zoé i els falsos orfes també té una interpretació geopolítica.

“El president Sarkozy es comporta com un salvador”, es va queixar el diputat socialista Jean-Louis Bianco en veure l'impacte mediàtic del viatge llampec al Txad del cap d'estat, que

tornava a Europa amb els tres fotògrafs francesos i quatre hostesses espanyoles. Sis mesos després d'èsser elegit, Sarkozy, conegut per *Sarko* durant l'etapa de ministre de l'Interior i aspirant a la presidència, el *Salvador*

per als socialistes, ha deixat empremta en la forma d'actuar, tant en política interna com en política externa, perquè ha recuperat la iniciativa i ha trencat la inèrcia dels darrers anys de la gestió de Jacques Chirac. El Txad i la visita posterior als Estats Units són una mostra del nou rumb de la presidència francesa en política internacional.

De la crisi del Txad provocada per l'Arche de Zoé, una ONG de dubtosa moralitat que aplica fins a les darreres conseqüències la doctrina del *dret a la ingerència*, en surt guanyant tant Sarkozy, que pot refermar el seu estil directe de governar, com el president txadià, Idriss Déby Itno. “Déby en surt reforçat com l'aliat privilegiat de França”, opina Antoine Glaser, un estudiós de les relacions entre França i el seu *precarrié*, val a dir, la seva àrea d'influència, francòfona, al continent. En un moment de feblesa, Déby ha trobat en la qüestió dels cooperants una forma de deixar-se sentir. A l'oposició, li ha demostrat que es pot mantenir ferm, que pot enganjar, ni que si-

gui durant unes poques setmanes, uns *blancs* que han violat totes les regles elementals en endur-se'n uns nens dels llogarets en què vivien. Uns *blancs* que no s'haurien atrevit a fer això mateix en un altre indret del món que no fos l'Àfrica. "Amb l'Àfrica tothom s'hi veu amb cor", va dir fa uns quants anys un home d'un poblat, en veure el comportament, de vegades prepotent, dels membres de les organitzacions humanitàries. Els responsables de l'Arche de Zoé s'haurien atrevit a fer passar per orfes uns nens, per exemple, de Mèxic, i enfilar-los en un avió per dur-los a Europa? Probablement no ho haurien intentat, malgrat que de nens orfes i en perill també n'hi ha a Mèxic. Però la resposta de l'estat mexicà potser hauria estat més contundent que la del Txad. I amb les autoritats mexicanes no es poden fer gaires bromes sobre la sobirania nacional, ni es pot esperar que arribi el president de torn per a rescatar-te.

La fermesa de Déby també va adreçada al consum de la comunitat zaghawa, una ètnia establerta a l'est del Txad i l'oest del Sudan a la qual pertanyen el president i bona part dels nens, segons els treballadors socials de la zona. Encara que els zaghawes el consideren com un dels seus, i hi ha zaghawes en alts càrrecs del govern i l'exèrcit, Déby ha hagut d'enfrontar-se a revoltes de membres de la seva família, com la dels germans Erdissi l'any passat.

El manteniment de l'aliança amb els zaghawes és fonamental per a Déby, perquè li garanteix unes fidelitats comunitàries i li obre una porta al conflicte del Darfur, una regió en què els zaghawes són implantats. Els zaghawes són una de les tres ètnies, juntament amb els messalits i els furs, amenaçades per les milícies djandjawides, àrabs, que reben el suport del govern sudanès. Els djandjawids, l'exèrcit sudanès i els moviments dels rebels són acusats per les organitzacions de drets humans, com Amnistia Internacional i Human Right Watch, de violar de manera sistemàtica dones, cremar les collites, destruir les infraestructures i arrasar els poblats.

La Unió Europea, que intenta recuperar un protagonisme en política africana al Darfur, defensa el desplegament d'una força multinacional a

Els detalls del desplegament de la força multinacional Eufor poden haver estat discutits durant la visita de Sarkozy

l'est del Txad, l'anomenada Eufor, al novembre. Els detalls del desplegament de l'Eufor, amb forta presència francesa, podien haver estat discutits durant la visita llampec de Sarkozy. Segons els politòlegs dedicats al Txad, Déby podria haver marcat els límits de l'actuació de l'Eufor perquè té interès en una frontera permeable, que li permeti de continuar tenint una mà al conflicte del Darfur. El president txadià no pot deixar de banda els aliats de l'altra banda de la frontera, que són els moviments rebels, perquè tem que el govern sudanès torni a donar suport a grups, com el Front Unit pel Canvi (FUC), que temps enrere van ser a punt de derrocar-lo. L'abril de l'any passat, els guerrillers del FUC van arribar fins a N'Djamena, la capital. No van poder eliminar el règim de Déby perquè l'aviació francesa hi va actuar, i va obligar els rebels a tornar a les bases de l'est del Txad.

En un país en què les aliances es fan i es desfan amb una facilitat difícil d'entendre des d'Europa, el FUC ara forma part del govern. El principal dirigent, el capità Mahamat Nour, de l'ètnia tama, és el ministre de Defensa que s'encarrega de coordinar la seguretat amb els mateixos oficials francesos del dispositiu Épervier que el van comba-

La fermesa del president Déby vol contentar els zaghawes, una ètnia de l'est del Txad i la zona del Darfur

tre ara fa un any i mig. El dispositiu Épervier, desplegat pel govern francès el 1986, compta amb 1.200 persones.

Però el Txad no solament és important per la situació geoestratègica, entre el nord àrab i el sud africà, negre, i fronterer amb el Sudan en conflicte, sinó també pels recursos naturals. El Txad exporta, des de fa pocs anys, 200.000 barrils de petroli diaris a través de l'oleoducte que l'uneix amb el Camerun.

En un moment en què hi ha una cursa per les primeres matèries africanes, en una dura competència entre Europa, els Estats Units i la Xina, no es pot negligir el petroli txadià. Per activar la competència, Déby s'ha apropiat a la Xina, en un viatge que va fer el mes d'octubre, i que li pot reportar beneficis immediats, com una cooperació en el sector agrari i promeses de crèdits. La Xina ja importa el 30% del seu petroli de l'Àfrica, sobretot d'Angola, el Sudan —n'és el principal client—, i Gabon. Els acords de la Xina amb Guinea Equatorial, Nigèria i Angola pel petroli i amb Zàmbia per la mineria preocupen, sobretot, els Estats Units, que volia reduir la dependència del Pròxim Orient amb el petroli africà.

Amb el viatge, Sarkozy ha aconseguit l'alliberament dels fotògrafs i les hostesses i reforçar els lligams amb el president Déby, considerat el millor garant de l'estabilitat al Txad quan és a punt de desplegar-se la força de l'Eufor. Però també ha fet un gest cap als socis africans més indispensables per a mantenir una presència en una Àfrica que s'allunya de França i s'apropa als Estats Units, com és el cas de Mali, Djibouti i Rwanda, i es deixa flirtejar per la Xina, que no pregunta ni posa condicions en els intercanvis comercials. "França ha perdut influència a les ex-colònies i per això el president Sarkozy s'ha trobat obligat a desplaçar-s'hi", diu Antoine Glaser. Per a un altre analista, Roland Marchand, Sarkozy ha reproduït els gestos que han caracteritzat les relacions entre França i l'Àfrica, conegudes per *françàfrica*. "És el mateix marc ultraclàssic de relacions franco-africanes: els caps d'estat fixen l'agenda de la justícia", conclou Marchand.

Antoni Castel